

II n
1877

COMMENTATIO HISTORICA
DE
VLTIMA RVDOLPHI I. CVRA,
VT FILIVS IN REGNO SVCCEDAT,
QVAM
PERILLVSTRI ATQVE EXCELLENTISSIMO DOMINO,
DOMINO
AVGVSTO LVDOVICO
DE WVCKENIZ,
SERENISSIMI LANDGRAVII HASSO-CAS-
SELLANI MINISTRO STATVS INTIMO, PRAE-
SIDI REGIMINIS ET LEGATO SPLENDIDISSIMO
IN COMITIIS IMPERII GENERA-
LIBVS REL.

IN SIGNVM ADDICTISSIMAE MENTIS OFFERVNT SIMVLQVE
VIRO EXCELLENTISSIMO
FAVSTA QVAEVIS PRECANTVR
LVDOVICVS FRIDERICVS DE BEVLWIZ, AVCTOR,
ET
CAROLVS FRIDERICVS DE BEVLWIZ.

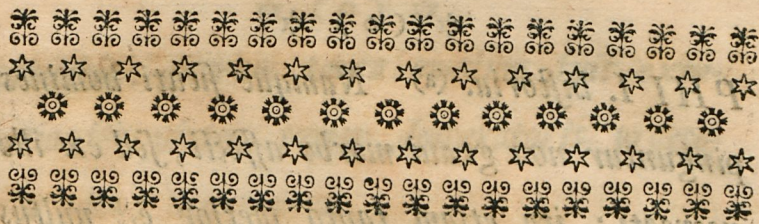
FRANCOVSAE, LITTERIS KEILIANIS,
ANNO MDCCLIII.

CICERO.

Lib. I. de Officiis. cap. 20.

Fortis & magni est animi, nulli ne-
que homini, neque perturbationi
animi, neque fortunae, succum-
bere.

Quodsi bene hominum opera col-
locatur in explicandis iis,
quae de Imperatorum uete-
rum rebus gestis antiquissimi
scriptores prodiderunt memoriae: nihil sane
studio nostro dignius extat quam RVDOL-

) 2

PHI

☆ (0) ☆

PHI I. historia. (a) Namque sicuti homines pinguntur non graui morbo affecti, sed ex illo recreati: ita etiam tanto laetior est uultus patriae, quem exprimumus RVDOLPHI I. tempore, quanto acerbiora pristina, & quanto laetiora tunc erant tempora.

Ex tam multis scriptoribus, quibus abundat nostra aetas, pauci tantum res gestas RVDOLPHI nostri attigerunt. (b) Et quamuis R. P. PEZIUS thesauros illos aperue-

(a) Testatur nouissime Dominus PVTTERVS Praefat. *der Staats - Veraenderungen des Teutschen - Reichs.*

(b) Dni. BVDERI *Bibliotheca scriptorum Rerum Germani-*

PHI carum §. 81. p. m. 133.

aperuerit, quorum tanta omnium fuit expectatio, (c) uirtus tamen Imperatoris praecognitionem adhuc non inuenit.

Haec omnia parandae ueniae causa dixisse sufficiat, cum hae pagellae non nisi ob magnum RVDOLPHI nomen TVO, VIR EXCELLENTISSIME, splendido nomine dignae sint.

Nos quidem testamur hic publice clementiam illam humanitatemque singularem, qua nos, Ratisbonae cum essemus, excepisti, qua gratius nihil nobis contingere poterat, quaque postea etiam ita nos complexus es, ut nemo magis.

) (3

Acci-

(c) Idem loc. cit. in fine §.

*Accipias, VIR EXCELLENTISSIME,
serena fronte benignoque, ut, quae magna no-
stra felicitas est, soles, vultu, hunc libellum no-
strum, non sua praestantia sed obstrictissimi no-
stri animi publica professione se commendantem.*

*Ceterum Summo Deo magnorum hominum,
praesertim TVI, custodi, pro incolumitate
TVA supplices castasque fundimus preces.
Veneramur illum affectu pio, ut famae TVAE
tot tantisque praeclare factis partae, perpetui-
tatem, nominisque claritati addat eiusdem aeter-
nitatem.*

BENE-

BENEVOLO LECTORI
S.

De *Historia RVDOLPHI I. pro uirium nostrarum tenuitate inchoantes, IMPERATORIS ELECTIONEM, & ob ultimum eius iter MAVSOLEVM SPIRENSE, singularibus libellis, partim cum adhuc Gottingae essemus, partim eo tempore compositis cum VENERANDI PARENTIS bibliotheca frui liceret, descripsimus, ad quod quidem tempus non immerito etiam huius ingenii foetus natales referes. Pertinet quoque ad eandem materiam fratris carissimi commentatio de TRIBVTC OLIM A PONTIFICE ROMANO CLERICIS GERMANIAE IMPOSITO. Nunc VLTIMAM EIVS CVRAM, tuis B. L. oculis subiicimus, quae eo tendebat, ut posteri Imperatoris summam Imperii tenerent. Tu uero AMICE LECTOR, ut quae nostris temporibus tractantur negotia, feliciter & in honorem & prosperitatem reipublicae nostrae eueniant, nobiscum exoptes, nostrisque faueas laboribus. Dab. Arolsen. Mens. Mart. A. R. S. 1753.*

Elen-

Elenchus.

- §. I.) Causae ob quas Rudolphus de successore cogitauerit.
- §. II.) Mediis optimis ad obtinendum finem usus est.
- §. III.) Francofurti comitia celebrat, & inter alia negotia cum Principibus de eligendo filio tractat.
- §. IV.) Sed aduersa eorum experitur studia.
- §. V.) An causae recusationis ab iis allatae fuerint iustae.
- §. VI.) An duos habere Reges licuerit?
- §. VII.) An haec omnia ad ingratam Procerum mentem referre fas sit?
- §. VIII.) Ea quibus Rudolphus inductus ad petendum.
- §. IX.) Ea quibus Proceres ad id inducti sunt, ut refragarentur petitioni.
- §. X.) Quae ulterius deducuntur.
- §. XI.) Rudolphi aduersa ualetudo & comitorum finis.
- §. XII.) Rudolphus magno animo haec omnia tulit.

§. I.

Imperium RVDOLPHI I. sapientia consilio atque auctoritate munitum, claritate felix, blandum pace amicumque concordia, non minus praeclare est finitum, quam bonis auspiciis coeptum. Nos quidem dicturi de ultima sapientissimi Imperatoris cura, tanto illustriorem rem nos tractare iudicamus, quanto maior haec ultima reliquis diui RVDOLPHI curis fuerit.

A

RV.

RVDOLPHVS bellis feliciter gestis, magis adhuc pace restituta nobilitatus, cum se letho esse proximum sentiret, nihil tam acriter curavit, quam ne respublica Germanica etiam post ipsius obitum quid detrimenti caperet. Ob hanc causam optimum Imperatorem moribundum de eo, ut ALBERTVM filium regalis purpura ornaret, fuisse sollicitum, uel ob uirtutem eius praestantissimam crederemus, etiamsi hac de re nullius scriptoris testimonium adduci posset, quod tamen non deest. (a) Qua quidem in re eo magis elucet RVDOLPHI sapientia rerumque peritia, quia idem uidebatur eo tempore iis, qui aliquam reipublicae habebant notitiam. Electores enim cum uiuo FRIDERICO II. eius filio
CON-

(a) *Chronicon S. Petri Erfurtense* p. 300. Tom. III. Collect. MENCKEN. cum quibus idem gloriosus Rex de successore imperii pro habenda perpetua pace tractauerat.

CONRADO IV. tribuerent regis Romanorum dignitatem, rationem coepti consilii in eo positam esse dicebant, quod ueluti naus absque gubernatore, sic etiam Germania absque Imperatore committeretur fluctibus. (b)

Sed cum etiam familiae salutis RVDOLPHO semper antiquissimam curam fuisse annales dicant ueteres, quis dubitabit etiam ob eam optimum Imperatorem filium in eius locum subrogandum curasse? Hoc enim si omisisset RVDOLPHVS, dubium non est, quin posteritas, quae de maioribus ex eorum factis

A 2 saepe

(b) uid. Decretum Electionis Conradi IV. in LEIBNITII Cod. Iur. Gent. Diplom. Prodrum. n. XI. p. m. 9. ibi: *Illud etiam diligentius attendentes, quod post unius regnantis occasum, interstitium temporis inter praedecessoris obitum & plenum Dominium successoris, quod interregnum ueteres appellabant, grande posset Imperio, sed & Catholicae fidei maximum asserre discrimen, praeuenire salubrius tempus eligimus, quam dispendium temporis expectare.*

saepe acre iudicium facit, de mira negligentia eum accusaret. Et cum duo summa sint hominum bona, quorum unum opes, alterum dicimus dignitatem, hanc RVDOLPHVS nunc quoque familiae augendam studuit, cum auxisset illas.

Praesertim uero filii ALBERTI maximam semper habuerat curam, (c) qui a patre & Austriam acceperat, & multis aliis beneficiis ornatus erat. (d)

Accesit occidua optimi Principis senectus, & inclinata in deterius ualetudo. Namque cum Erfordiae esset, ibique, ut solebat fidis-
simus egregiae pacis custos, pacem inter eos, qui

(c) B. HOFFMANNVS de Rege Rom. uiuente Imperatore Elect. Cap. I. §. 3. p. m. 42.

(d) Cuius rei qui exemplum nosse cupit, adeat SCHAN-
NATI Histor. Fuld. Part. III. p. m. 206. & Codicem
Probat. Hist. Fuldenf. n. 99. p. m. 210. seq.

qui in contentionem inciderant, conciliaret, (e)
mortem sibi imminere fenfit. (f)

RVDOLPHVS a pueris belli laboribus
exercitus, post acceptam quoque summam di-
gnitatem omne fere tempus in molestis itineri-
bus consumfit. Quibus rebus factum est, ut
corpore tantis laboribus debilitato leuiori quo-

A 3

que

(e) SIFRIDVS PRESBYTER ad an. 1290. p. 1050.

Tom. I. Collect. PISTOR. Edit. STRVV.

(f) Optime, & pro saeculi more ingeniose rem describit

OTTOCARVS HORNECKIUS Cap. 375. p. 341.

Tom. III. script PEZII.

Die weil der Kunig ze Erfort lag

Vnd maniger Vnmusse pflag,

Der dem Reich waz not,

Die pegund sich der Tod

Machen auff sein Spar

Wo der Kunig gie vor

Da slaich er Im nach.

add. HAGENI Germanic. Austr. Chron. p. 1109.

Tom. I. scriptor. PEZII.

que morbo in periculum uitae adduceretur. Itaque ante uitae finem id studuit perficere, cuius nunquam fuerat securus, nempe ut filius ipso defuncto esset Imperator.

His rationibus permotum putamus Principem de salute imperii meritissimum grauisimum illud suscepisse negotium. Qua quidem in re ita uersatus est, ut nihil uirtute sua indignum commiserit.

§. II.

RVDOLPHVS noster ut perueniret, quo destinauerat, ea incessit uia, qua multi alii ante eum Imperatores incesserant. Saepe enim Imperatores sani, saepissime etiam moribundi de successore cogitauerant. Quibus rebus factum est, ut illis temporibus, in quibus pauca certa multa incerta uidemus, in arbitrio Imperatorum fuerit fere positum, summae dignitatis candidatum quenquam quasi denominare, quem

quem Principes, si dignum inuenirent, eligerent. (a) Salua tamen Principum eligentium fuerunt iura, uti a multis doctissimisque demonstratum est uiris. (b)

RVDOLPHVS itaque idem impetrare conabatur, quod alii Imperatores iam impetrauerant. Quorum in numero inuenimus HENRICVM I. (c) qui etiam uti RVDOLPHVS noster, tunc demum de successore fuit fol-

(a) uid. *Vntersuchung von dem Roem. Koenige* §. 5. p. m. 107. In der Sammlung derer Schrifften, von der R. Koenigs-Wahl, ao. 1751.

(b) uid. Dni WIDEBURGII Comentarius de libertate Electorum S. R. I. in eligendis Regib. Roman. add. Dn. IOACHIMI Historisch und rechtliche Abhandlung von dem Teutschen Wahl-Reich, p. 21. p. 24. & p. 29.

(c) LVITPRANDVS Lib. IV. Cap. 7. CONTINVATOR REGINONIS ad an. 936. p. 103. Collect. PISTORSTRVV.

sollicitus, cum mors immineret. (d) Illustre est exemplum HENRICI sancti, quem ex uita discessurum interrogasse dicuntur Principes, quis successor ei placeret, & placuit CONRADVS, quem SALICVM uocant. (e)

Tam uerum quidem est, quam quod uerissimum, SALLVSTII illud: *gloriam, bonorem, imperium, bonus, ignauus, aequè sibi exoptat.* Sed tam diuersus modus est acquirendi imperium bonorum malorumque Principum, quam ipsi boni & mali inter se differunt.

Qui-

(d) AVCTOR VITAE MATHILDIS Cap. 2. Tom. I. Collect. LEIBNIT. *Languore correptus ut febrium nimium laborauit, sed parumper sedato infirmitatis dolore inde ad Erfordiam iter direxit, ibique cunctos regni Principes conuenire praecepit, ut se inuicem coadunarent, quem suorum filiorum regale solium possidere eligerent.*

(e) OTTO FRISING. in Chron. libr. VI. Cap. 28. p. 132. Collect. VRSISII.

Quibus artibus CAROLVS IV. effecerit, ut summa dignitas in filium transferretur, & quemadmodum non tam suasor & hortator quam potius emtor eiusdem honoris extiterit, satis puto, constat. Expugnata enim sunt prolixis promissionibus Principum Electorum uota, & uendita iis, non sine detrimento imperii eiusque Domani, publica uectigalia. (f) RVDOLPHVM uero nostrum quamuis nec precibus nec promissis, quae ad finem suum obtinendum tendebant, parceret, tam abiecta tamen & iniqua ratione filio summam dignitatem emere uoluisse non censemus. Namque ob bene gestum imperium se mereri confidebat, ut post obitum suum filius praecesset regno. Namque optimi quique Imperatores, bene gesti Imperii

B

rii

(f) uid. DVBRAVIVS *Hist. Bohem. Libr. XXII. p. m. 596.*
 add. *Vntersuchung von dem Roem. Koenige. Sect. I. §. 8.*
 p. m. 109.

rii quasi praemium acceperunt spem successio-
nis ad filios aut agnatos translatae. (g) Qua
quidem in re petenda tanto securior uidebatur
RVDOLPHVS, quanto magis tot tantisque
obstrictam sibi habebat Germaniam benefi-
ciis, operibusque.

Denique etiam non ui cogere, quam potius
hortari Principes ab iisque quod uellet, quodque
in eorum arbitrio positum esset, petere, dignum
esse Imperatore iudicabat RVDOLPHVS.
Quam propter causam conuocauit Principes
Electores Francofurtum, ut, quid sentirent, ex-
periretur. Nos quidem hos sequemur, & quid
Francofurti hac de re actum sit, narrabimus.

§. III.

Imperator noster tunc Erfordiae erat, in
componendis diffidiis inter ALBERTVM Thu-
ringiae

(g) B. HOFFMANNVS de Rege Romanor. Cap. II. §. VI.

p. m. 120.

ringiae Landgrauium, filiosque ipsius occupatus acerrime. (a) Ex quorum comitiorum strepitu reficiebat interdum animum atque cum liberis suis, qui ibidem erant, curis gaudia interponebat, lusumque animo dabat, ut ad tractanda magni momenti negotia eo melior rediret. (b) Denique etiam RVDOLPHVS Erfordiae consilium summae dignitatis in filium transferendae si non cepit, tamen ibi Proceribus indicauit. (c) Ad quod propositum persequendum indixit Principibus Francofurti comitia, id quod ipsis Principibus petenti-

B 2 bus

(a) SIFFRIDVS PRESBYTER ad an. 1290. p. m. 1050. Tom. I. collect. PISTOR. Edit. STRVIL. ROHTE. Chron. Thuring. T. II. collect. MENCKEN. p. m. 1748. ECKSTORM. Chron. Walckenr. p. m. 110. Ibi Diploma.

(b) SIFFRIDVS PRESBYTER loc. cit.

(c) uid. R O O cit. loc.

bus factum est. (d) Appropinquante comitiorum tempore magna hominum multitudo convenit. (e) Erant ibi magni erant etiam minores Principes, (f) & comites, liberi, seruique homines. (g)

Tandem etiam Rex RVDOLPHVS Francofurtum se contulit, & ut ius diceret, & ut perficeret ea, quae exorsus erat. (h) Itaque omnibus congregatis, quorum intererat, RVDOLPHOQVE iustissimam ab iis rem petente

(d) HORNECK loc. cit. p. 341.

Wann er durch der Fürsten Per

Ainen Hoff bet

Gesprochen hincz Franckfurt.

(e) HEINECCI Antiquitates Goslar. Libr. III. ad an. 1291. p. m. 310.

(f) HORNECK loc. cit.

Die Fürsten groz und cblain.

(g) IDEM loc. cit.

(h) TRITHEMIVS in Chron. Hirsaug. ad an. 1291. Tom. II. p. m. 55.

tente, quis dubitabit huic omnia euenisse feliciter. Sed fortuna, quae omnia, seu numine potius, quod mundum & fortunam regit, factum est, ut RVDOLPHVM spes falleret.

s. IV.

Namque etsi RVDOLPHVS bene habebat perspectum nihil hac in re nisi precibus ab Electoribus posse impetrari, ob eamque causam blande modesteque illos de filio eligendo rogaret, (a) tamen aduersa eorum expertus est studia. Quibus rebus factum est, ut minus laeta RVDOLPHO essent ista comitia, atque ex uoto haud succederet negotium. (b) Inuitauit quoque RVDOLPHVS proceres mul-

B 3

tis

(a) TRITHEMIVS loc. cit. add. CVSPINIANVS in RVDOLPHO l. p. m. 354.

(b) *Chron. Colmar.* ad an. 1291. p. m. 26. *Collect. Vrsis: Rex RVDOLPHVS curiam celebrauit non ad suam per omnia uoluntatem.*

tis pollicitationibus ad id, ut filium regni heredem acciperent, sed frustra inuitauit. (c)

Negarunt enim Proceres, fiscum imperii duobus regibus sufficere, (d) afferentes simul neque in Germania duos summa imperii potiri, neque RVDOLPHO uiuente alium simul summum gradum dignitatis tenere posse. (e) Imperator quamuis causas, quas Principes interferere conabantur, minus firmas esse, illosque iustam recufationem non habere sagacissima mente bene perspiceret, tamen etiam hoc uti omni tempore uirtutis & prudentiae egregium fuit posteris documentum. Cum enim

RVDOL-

(c) TRITHEMIVS in *Chron. Hirsaug.* Tom. II. ad an. 1291. p. m. 55. *Magnis allicere promissionibus tentabat.*

(d) TRITHEMIVS loc. cit. *Satisfacere uni pro majestatis honore cum uix possint, multo minus duobus sufficerent.*

(e) IDEM loc. cit. *eum se Regem habere uiuentem super quem alium inducere non liceret.*

RVDOLPHO omnis spes in precibus esset posita, Principes, quos antea rogauerat, nunc orare coepit & obtestari. (f) Quibus optimi Imperatoris precibus commoti Principes ei non omnem prorsus praecidebant spem, sed in alio conuentu se de illa re acturos promittebant. (g)

Quo ancipiti procerum responso contentus quamuis non esset RVDOLPHVS, tamen tempori cedere, & repulsam patienter ferre satius duxit, quam magno animi feruore rem deteriore facere.

§. V.

Has repulsae causas dignas esse, quae pensitentur aequa iudicii lance, quis dubitabit, cum ob eas illa maximi momenti res effectum fuerit destituta? Et quod haud

(f) TRITHEMIVS loc. cit.

raro

(g) IDEM loc. cit.

raro in uita humana contingere scimus, ut res minimae noceant magnis, idem etiam hoc tempore factum est, cum causae, quae nihil ponderis haberent, pro ratione starent.

Namque ad tenuem & modicum reditum, quod attinet, qui ex imperio Imperatoribus praestaretur, fortasse ille tunc, ut erant tempora, modicus erat.

Sed an his, quae ex Germania redirent, seu potius propriis opibus tunc summa dignitas sustinenda fuerit, dubium esse uidetur? Nos quidem cum doctissimo Domino WIDEBVRG (a) ultimum credimus, ita tamen, ut etiam fiscum imperii haud fuisse istis temporibus angustum putemus. (b) RVDOLPHO ipsi facult.

(a) in eleganti libello: *de libertate. S. R. I. Elector. in elig. regib. Rom. §. 4. p. m. 28.*

(b) uid. FVGGERI *Spiegel der Ehren des Hauses Oesterreich* Lib. I. Cap. 9. p. m. 78.

facultates haud deerant, quae decent Imperatorem Romanorum, (c) nec etiam ALBERTVS iis carebat, qui Austriam fertilissimam regionem a patre acceperat. (d) Quae cum ita sint, dubium non est, inopia eorum, quae ad conferuandum Regem decentem splendorem pertinent, Albertum minime fuisse pressum.

Enodato itaque, ut nos quidem credimus, hoc argumento ab inopia fisci desumto, ad alterum nunc progredimur.

§. VI.

Itaque inquirendum nobis, licuerit eo tempore duos habere reges nec ne? Negarunt

C qui-

(c) uide, si lubet Dissertationem nostram: *de Memorabilibus in electione Rudolphi I.* §. VIII. p. 14.

(d) CHRON. AVSTRAL. ad an. 1283. p. m. 467. Tom. I. Collect. FREHER. *Rudolphus Rex Augustae celebravit curiam, ubi Albertum filium suum ducem Austriae & Stiriae constituit.*

quidem hoc Proceres, & assertum suum, tanquam rem conclamata nullis argumentis demonstrare sunt annisi. Ac sicuti ad usum & obseruantiam, tanquam praesidium saepe ii confugiunt, quibus tamen nullum perfugium ibi est paratum; ita etiam exempla, quae Principes eo tempore allegabant magis contra eos militasse, quam eorum causam defendisse uidentur.

Non audita est uox ista: *super regem uiuentem alium inducere non licet*, cum ante magni Interregni tempora FRIDERICVS I. filium HENRICVM eligendum curaret, (a) licet quinque tantum annos habentem. (b)

Itaque

(a) *Chron. Reichersbergense* ad an. 1169. in LVDEWIGII Scriptorib. Bamberg. Vol. II. p. m. 295.

(b) GODEFRIDI Annales ad an. 1169. p. m. 339. Tom. I. Collect. FREHER. *filius Imperatoris Henricus unctus est in regem Aquisgrani.*

Itaque si tunc non iniustum ducebatur infantem pollere regis dignitate, cur repudiabatur ALBERTVS, qui ea istis temporibus erat aetate, ut regere rempublicam posset? Pari quoque ratione HENRICVS ille a Principibus iterum impetrauit orando, ut in filium FRIDERICVM regis amplissimam dignitatem transferrent. (c)

Itaque in regia dignitate saepe in regno nostro duo simul fuerunt, & mos a maioribus traditus, ad quem Principes tunc prouocabant, nullum iis per fugium praebet.

Sed aut expertes proceres historiae patriae fuere, aut imperitiam potius simularunt. RVDOLPHO enim mortuo, cum eligeretur

C 2

tur

(c) GODEFRIDVS ad an. 1196. p. m. 361. *Imperator ab omnibus imperii Principibus summa precum instantia obtinet, ut filium suum Fridericum nomine uix triennem in Regem eligant.*

tur ADOLPHVS; dicebatur, ALBERTVM quidem dignum esse, qui imperet; sed negabatur simul licere in Germania substitui in locum patris regis filium. (d) Quasi uero in regno nostro nunquam extiterint OTTONES, nunquam HENRICI, ut alios silentio praetereamus.

Temporibus antiquioribus haec erat in eligendis regibus regula:

Quis melius patruo
Succedat quam quem studiis & carne propinquum

Ipse sibi heredem quasi designasse uidetur. (e)

Iniu-

(d) *Anonymi Leobensis Chronic. Libr. III. Cap. I. ad an. 1291. p. m. 867. Tom. I. script. PEZII ibi: Respondetur ab aliis, dicentibus, Albertum quidem dignum, sed non iustum esse, ut filius immediate patri succedat.*

(e) GVNTHERVVS in Ligurino Libr. I.

Iniustum itaque tunc putabatur, quod antea iustissimum utilisimumque habebatur. Atque quis non uidet haec omnia Proceres ea mente dixisse, ut non sine ratione repudiare ALBERTVM uiderentur, neque RVDOLPHVS maiorem ex repulsa susciperet dolorem?

§. VII.

Quodsi uero incorruptam fidem professis nec amore quisquam, & sine odio dicendus est, ^(a) etiam nobis, qui eo semper sumus animo, ut quaeramus uerum, potestatem datam esse credimus, aperte dicendi quid sentiamus de hac repulsa, quam passus RVDOLPHVS est.

Solent, qui in peruoluendis antiquissimorum scriptorum libris operam collocant, saepe id agere, ut rem ita sese habere contendant, prout aut amor aut odium personae est.

C 3

Mag-

(a) TACITVS Lib. I. Hist. Cap. I. n. 6. p. m. 4.

Magnum gaudium si pio RVDOLPHO hoc negotium feliciter, magna ira si illud ex uoto non successit, ob aduersa Procerum studia. Impetus fit in eos, qui petitioni diui RVDOLPHI refragantur, contumeliosaeque uoces in eos mittuntur. (b) Sed quamuis ob bene gestum imperium mereri RVDOLPHVS uideretur, ut filius in eius locum succederet, tamen libertas Principum eligendi istis temporibus multo maior quam antiquioribus erat, cui detrahere quid, quis audeat? Atque uerissima sunt, quibus celeberrimus quidam auctor docet, neque de Imperatoris, neque de Principum Germaniae iure diminuere fas esse. (c) Quibus praemissis in medium proferamus & ea qui-

(b) uti uerbi gratia a FVGGERO Lib. I. Cap. 16.

(c) EITEL FRIEDRICH VON HERDEN *Grundriss der IIItes Stück*, Cap. 3. p. m. 203. ibi: *Libertate ordinum temperetur Principatus, & Principatu temperetur libertas ordinum.*

quibus RVDOLPHVS inductus ad petendum, & ea, quibus Proceres ad id inducti sunt, ut refragarentur petitioni.

§. VIII.

RVDOLPHI preces his nitebantur:

1) Erat Princeps de salute Germaniae meritissimus, & ob eam causam iustissimum uidebatur tanti Imperatoris posteros imperare Germanis.

2) Pauci fortasse Principum istis temporibus idonei erant, qui imperent, nisi ALBERTVS, tum ob multas alias, tum praesertim ob hanc rationem, quia opibus praeditus erat maximis, Germaniamque non solum regere, uerum etiam poterat defendere.

3) Causae etiam repulsae, uti supra iam monitum, minus firmae erant, & mala alias creditur res ipsa, si adductae causae stabiles non sunt.

Quae

Quae omnia quamuis tam certa quam quae certissima sint, tamen non desunt quoque, quae Principes culpa liberant,

§. IX.

Ad primum enim ut respondeamus, diuum RVDOLPHVM habuisse Germaniam plurimis beneficiis sibi obstrictam, (a) ii etiam non ignorant, qui patriae historiam a limine saltem salutarunt. Neque tamen ob imperatoris in rempublicam merita iure electionis priuabantur Principes, gratumque animum bene de nobis meritis sperare quidem, non autem tanquam plane necessarium quid a nobis repetere potest, praesertim in re tanti momenti. Itaque in eo FVGGERVVS (b) aliquid humani passus

(a) BOECLERI. *Diff. de Rudolpho Habsburgico Germaniae instauratore.* Argentorati 1682.

(b) uid. eius *Spiegel der Ehren des Hauses Oesterreich* Lib. I. Cap. 16.

passus est, quod ad inuidiam Principum referat omnia, ab aliis iam in uiam reductus. (c) Nullus enim istius aevi scriptorum inuidiae Proceres insimulat, a qua suspicione & hoc illos liberat, quod non unus sed omnes refragabantur petitioni RVDOLPHI. (d)

Quod autem ad alterum attinet argumentum, uerissimum quidem est, ALBERTVM optima stirpe ortum, copiisque fuisse amplissimum. Sed fortasse haerebant dubia Procerum mentibus, digna, quae examinentur diligentius.

ALBERTVM enim seuerum uehementemque esse tunc fama manabat. (e) Praeerat Austriae

D

striae

(c) Dnus WIEDEBURG. *de libertate Elector. S. R. I. in eligendis regib. Roman. §. 4. p. m. 28.*

(d) Ita enim TRITHEMIVS Chron. Hirf. ad an. 1291. Tom. II. p. m. 55. *Quod illi facere omnino recusabant &c.*

(e) erat nempe, TRITHEMIO referente, in Chron. Hirfaug.

striae tam fevere, ut incolae plus uice simplici rebellionem coeptarent, (f) ueneno interficere studerent, nobilesque quidam Stiriae OTTONEM Bauaricum orarent, ut subueniret & opitularetur iniuria ab ALBERTO affectis. (g)

Quam ob rem discordiae inter Proceres oriebantur. (h)

Haec omnia eo pertinent, ut probent, deliberandi causas iustissimas fuisse Principibus, cum non nisi explorete eligere regem uellent.

Pro-

faug. ad an. 1299. homo grossus, aspectu ferox, & pecuniae nimis cupidus: Confer. NAVCLERVS, p. m. 980. ALB. ARGENTINENSIS, in Tom. II. Collect. *Vrslis*: p. m. III.

(f) ROO ad an. 1291. p. m. 46.

(g) *Histor. Austral.* ad an. 1292. p. m. 481. Tom. I. Collect. RIST. Edit. STRVVI.

(h) *Chronic. Sti Petri Erfurtense* apud MENCKENIVM Tom. III. p. m. 300.

Progredimur nunc ad tertium, quod moueri poterat, dubium.

Non est inficiandum atque supra iam demonstratum, non fuisse ueras rationes, quas afferebant Principes, hoc tamen non obstante res ipsa salua est. Egregio quoque imperio RVDOLPHI uelut macula a quibusdam adspergitur, quod Imperatoris in Italiam iura non solum neglexerit, uerum etiam non nullas ciuitates, pro magna pecuniae summa, cuius studiosiorem fuisse dicebant, a nexu Imperii Germanici penitus soluerit. (i) Cumque eundem Imperatorem eo maxime intentum fuisse non negandum sit, ut familiam opibus & potentia augetet, ea re non potuit non multorum procerum a se alienare animos, qui Habspurgicae familiae incrementum liuido in-

D 2

tueban-

(i) CVSPINIANVS p. 354. TRITHEMIVS an. 1286.
p. m. 49. Tom. II.

tuebantur oculo. LVDOVICVM enim Palatinum & HENRICVM Bauariae Ducem aperte legimus se opposuisse, cum Austriacae ditiones in ALBERTVM & RVDOLPHVM Imperatoris filios conferrentur. (k) Nec etiam mutato rerum statu e re Principum erat Imperatorem eligere uiribus excellentem, qui cum libertati procerum, tum etiam iuribus ab ipsis acquisitis grauis esse potuerit. Non irreuerenter refragabantur petitioni, & id reuerentiae erga RVDOLPHVM tribui debet, quod aliam interseruerint causam, (1) quia fortasse odium peperisset ueritas. Namque uerendum erat, ne recusatio eorum magis affligeret RVDOLPHVM, si aut de eligendi ipsorum libertate, aut aliis excusationis causis uerba fecissent.

§. X.

(k) FVGGER. Lib. I. Cap. 13. p. 113.

(1) Dnus WIEDEBVRG loc. cit.

§. X.
 Magna erat res & difficilis, in qua uersabantur Principes. Conuocati erant Francofurti, & petebatur ab iis, ut eligerent ALBERTVM. Breue spatium, maximi momenti res, aduersa optimi Imperatoris ualetudo, haec omnia dubias ancipitesque reddebant Procerum mentes. (a) Itaque optimum erat, quod necessario & ex tempore capiebant consilium Principes, qui in aliud tempus differebant negotium, ne regi seni, & ut uerbis TRITHEMII utamur, (b) ad exitum uitae properanti, maiorem afferrent tristitiam. Qua quidem

D 3

ratio-

(a) *Chron. Sti Petri Erfurtense cit. loc.*

(b) in *Chron. Hirf. ad an. 1291. Tom. II. p. m. 55. Verum tamen ne regem senem, & properantem ad exitum uitae optime de imperio meritum improuide contristasse uiderentur - - - rem in aliam consultationem deliberationis maturae gratia tandem concluderunt.*

ratione non tam denegasse aliquid regi, quam potius distulisse in aliud tempus electionem filii uideri uolebant Principes. (c)

Atque si egregiis maiorum exemplis quid faciendum sit instruimur & edocemur, non minus ex iis, quae facere debuissent, quid intermittendum haud sit discimus. Imperator RVDOLPHVS, qui optime praefuit imperio, curaeque sibi patriae & familiae salutem semper habuit, grauissimum hoc negotium non, nisi aeger, moribundus, & letho proximus suscepit.

Omnes maximi momenti res, non solum certo quodam modo, sed etiam certo quodam tempore peragendaesunt. Mutatur rerum status, mutantur homines, mutantur amici, occa-

(c) B. HOFFMANNVS de Rege Romanorum uiuente Imper. electo Cap. II. §. 3. in not. p. m. 43.

occasionesque floribus aloes similes sunt, quos aut carpis celeriter, aut cito redire frustra expectas. Et ita RVDOLPHVS noster bene quidem suscepit summam rem, sed fortasse fero. Recentioris aevi Imperatoribus citius de successore sollicitis, magis prospere hoc operis processit.

Praefertim & IMPERATOR NOSTER GLORIOSISSIMVS, qui cum par est RVDOLPHO claritate, eo tamen illum superat, quod tempestiue studuerit perficere id, quod ille facere conatus est fero.

Nos autem ad antiquiora tempora redeuntes, pergamus in deducendo sermonis filo, dicamusque tantum RVDOLPHVM in aduersa fuisse fortuna, quantus fuerit in secunda.

§. XI.
 RVDOLPHVS iam Erfordiae ubi fortasse ultima uice relaxauit animum & iucunditati se dedit, aduersam ualetudinem contraxerat. (a) Quam cum sentiret, Francofurtum ire parauit, (b) ut ultima laxaretur cura. Habita sunt comitia, quae aeger RVDOLPHVS suis sustinuit humeris. (c) Creuit in dies morbus, quo tamen non impeditus RVDOLPHVS est, quo minus ius diceret. (d) Tandem, & ut nobis quidem uidetur, post cognitam Electorum recusationem, morbo & labore oppressus

(a) OTTOCARVS HORNECKIUS Cap. 373. Tom. III. scriptor. PEZII p. m. 341.

(b) IDEM loc. cit.

Do sich der chunig do versach

Dez Leibes chranckheit

Gegen Schwaben er rait.

(c) HORNECKIUS. loc. cit.

(d) IDEM loc. cit.

pressus expediuit se ab occupationibus illis maximis, (e) praecepitque Electoribus, reliqua curare negotia, hocque peracto absoluerе comitia. (f) Verum enim uero, proceres tristes & conturbati, (g) postquam discesserat RVDOLPHVS, tanquam corpus sine capite, nihil neque agere, neque decernere potuere, & domum quisque rediit. (h)

E Metia.

(e) Contin. MARTINI POLONI ad an. 1291. in ECCARDI Corp. Hist. med. aevi Tom. I. p. m. 1429.

(f) HORNECKIVS Cap. 375. p. m. 341.

(g) HAGENI Germ. Austr. Chron. Tom. I. script. PEZII p. m. 1109. ibi: *do wart er kranck, daz der Hoff sich nicht mit Freuden endet.*

(h) HORNECKIVS loc. cit.

Daz waz aber alles verlohren,

Do sich der chunig hochgeporn

Nicht selber do vergwiß &c.

Do wolten lenger nicht

Do

Metiamur hic RVDOLPHVM nostrum,
 ut Nepos magnos homines metiri solebat, uir-
 tute non fortuna. Stetit pari fastigio in utraque
 fortuna Imperator noster, uirtusque eius nul-
 lis casibus est minuta. RVDOLPHVS in
 bellis uictor, in pace iudex, comes auctoritate
 grauiissimus, Imperator potentissimus, pater
 familiae eiusque decus, perpetua felicitate usus
 erat. Tandem qui antea rerum gestarum,
 nunc moderati animi gloria floruit.⁽ⁱ⁾ Retinuit
 usque ad extremum spiritum caritatem fami-
 liae, quae tanta erat, ut magno dolore affice-
 retur, cum non posset perficere id, quod in
 eius

*Do bleiben die Herren,
 Man sach sew von dannen chern.
 Daz waz allen den lait,
 Die sein die Waishait erfunden
 Die ot den Reichen guts gunden &c.*

(i) uid. HEINECCII Antiquitates Goslar. Lib. III. ad
 an. 1291. p. m. 310.

eius incrementum perficere studuerat. Hoc tamen non obstante aequo animo haec omnia tulit, nec ira incensus est. Quam quidem praeclaram aduersae fortunae patientiam, tanto magis miramur, quanto grauiori morbo aeger tunc erat RVDOLPHVS. (k) Magno animi corporisque dolore pressus, utrumque eo tempore diffimulauit, (l) neutri succubuit. Clari & nobilitati Imperatoris uirtute dolores.

(k) OTTOCARVS HORNECKIUS Cap. 375. Tom. III. script. PEZII p. m. 34r.

(l) HEINECCIUS loc. cit.

Tantum.

Hoc eius incrementum perficere studuerat. Tamen non obstante aegritudine animo haec omnia tulit, nec in incensus est. Quam quidem praestantem aduersae fortunae patientiam, tanto magis miramur, quanto grauiori morbo aeger tunc erat RVDOLPHVS. (k) Magno animi corporisque dolore pressus, utraque quo tempore distulauit, (l) uenti succubuit. Clari & nobilitati Imperatoris uirtus doloris.

(k) OTTOLEVAE HONORABILE C. P. T. J. T. III. Empire Paris p. m. 341.
 (l) HEINECCIUS loc. cit.

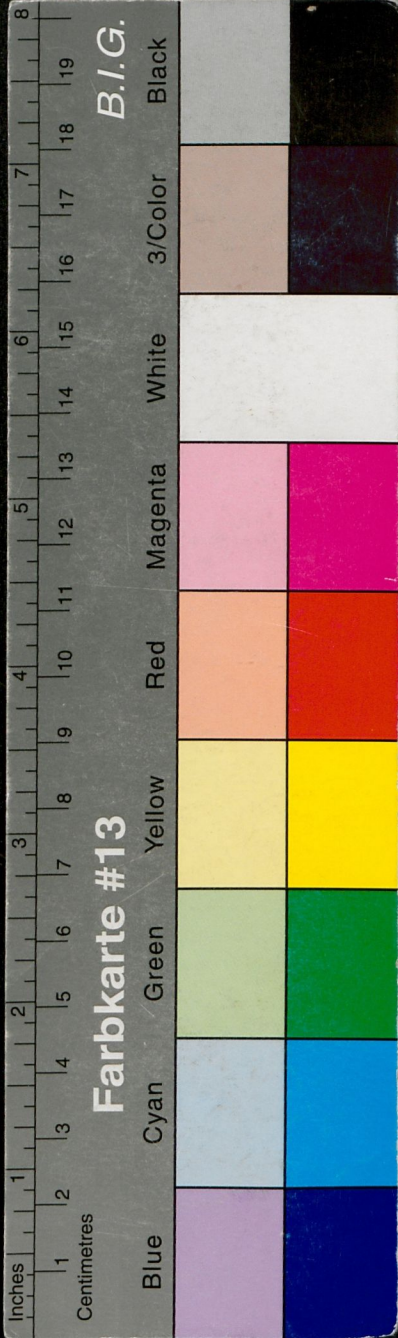
T A B U L A

QK Tom 1877

X 237 4681

40

Farbkarte #13

B.I.G.

Q.N. 887, 53.

II n
1877

COMMENTATIO HISTORICA
 DE
 VLTIMA RVDOLPHI I. CVRA,
 VT FILIVS IN REGNO SVCCEDAT,
 QVAM
 PERILLVSTRI ATQVE EXCELLENTISSIMO DOMINO,
 DOMINO
 AVGVSTO LVDOVICO
 DE WV LCKENIZ,
 SERENISSIMI LANDGRAVII HASSO - CAS-
 SELLANI MINISTRO STATVS INTIMO, PRAE-
 SIDI REGIMINIS ET LEGATO SPLENDIDISSIMO
 IN COMITIIS IMPERII GENERA-
 LIBVS REL.
 IN SIGNVM ADDICTISSIMAE MENTIS OFFERVNT SIMVLQVE
 VIRO EXCELLENTISSIMO
 FAVSTA QVAEVIS PRECANTVR
 LVDOVICVS FRIDERICVS DE BEVLWIZ, AVCTOR,
 ET
 CAROLVS FRIDERICVS DE BEVLWIZ.

FRANCOVSAE, LITTERIS KEILIANIS,
 ANNO MDCCLIII.

